

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ธรรมชาติของเด็กไม่ว่าจะเป็นชาติใด ภาษาใด วัฒนธรรมใดล้วนมีความต้องการขั้นพื้นฐานเหมือนกันหมด คือ ต้องการความรัก ความมั่นคง ความปลอดภัย ความสำเร็จ ชอบเรียนรู้ของใหม่ ชอบซักถาม ชอบฟังและอ่านเรื่องราวหรือนิทาน หากเด็ก ๆ ไม่มีหนังสือที่เหมาะสมสำหรับวัย ย่อมต้องไปหาหนังสือของผู้ใหญ่มานั่งอ่าน เนื้อหาย่อมไม่เหมาะสมและส่งผลถึงการประพฤติปฏิบัติที่ไม่เหมาะสมไปด้วยในที่สุด วัยเด็กเป็นวัยที่มีความสามารถเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็วทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา สังคม ภาษา ทักษะคิด และจริยธรรม หากการพัฒนาทางด้านต่าง ๆ มีความบกพร่อง หรือเอนเอียงไปจากสิ่งที่ถูกต้องแล้ว สิ่งนั้นมักจะฝังตัวติดแน่นยากที่จะแก้ไขเปลี่ยนแปลงเมื่อเติบโตขึ้น การอ่านหนังสือจะมีผลอย่างมากต่อชีวิตของเด็ก ทั้งนี้เพราะการศึกษาปัจจุบัน ต้องอาศัยการอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญในการค้นคว้าหาความรู้ การสร้างนิสัยรักการอ่านก็เช่นเดียวกัน วารสารสำหรับเด็กจึงเป็นบันไดที่ชักจูงใจเด็กให้สนใจการอ่านการศึกษาค้นคว้าในขั้นต่อไป ได้อย่างดีที่สุดในประการหนึ่ง

หนังสือสำหรับเด็กย่อมแตกต่างจากหนังสือสำหรับผู้ใหญ่ ทั้งในด้านของเนื้อหา แนวการเขียน ภาษา และรูปลักษณะของหนังสือ ดังนั้น ผู้เขียนหรือผู้จัดทำหนังสือสำหรับเด็กจึงควรมีความรู้และความเข้าใจแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับหนังสือที่จะทำสำหรับเด็กที่ดีเสียก่อน (จินตนา ไบกาซูย์, 2542, หน้า ก) วารสารสำหรับเด็กมีรายละเอียดหลายประการที่แตกต่างจากวารสารสำหรับผู้ใหญ่ เป็นต้นว่า รูปเล่มต้องมีขนาดใหญ่ ชัดเจน พอเหมาะกับวัยของเด็ก และที่สำคัญอย่างยิ่งคือ ภาพประกอบศิลป์ของการใช้สี รวมทั้งศิลปะของการจัดหน้ารูปเล่ม อีกสิ่งหนึ่งที่สำคัญในการจะนำมากำหนดรูปแบบของวารสารสำหรับเด็กคือ ความสนใจของวัยเด็กต่าง ๆ ย่อมแตกต่างกันและถ้อยพิจารณาถึงเพศแล้ว ความแตกต่างย่อมมีอีกหลายประการ (นวลจันทร์ รัตนกร, 2525, หน้า 121) และยังมีผู้ศึกษาการเลือกอ่านของเด็กระดับมัธยมศึกษา พบว่ารูปแบบวารสารที่มีผลต่อการเลือกอ่านของนักเรียนในระดับปานกลางส่วนใหญ่ รูปแบบที่มีผลต่อการอ่านในระดับมาก ได้แก่ ภาพประกอบและปก ส่วนเนื้อเรื่องของวารสารมีผลต่อการอ่านในระดับปานกลาง ยกเว้น เนื้อเรื่อง สังคมศึกษา วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ นวนิยาย และคอลัมน์ข่าว จะมีผลต่อการอ่านในระดับมาก (ลลิตา ยวนากร, 2533, หน้า 64)

เด็กและผู้ใหญ่มีความต้องการที่แตกต่างกัน ดังนั้นการทำหนังสือสำหรับเด็กจึงต้องจัดทำให้สนองต่อความสนใจและความต้องการของเด็กด้วยเช่นกัน นอกจากนี้เพื่อดึงดูดความสนใจของเด็กจึงต้องมีการศึกษาทางด้านศิลปะการออกแบบปก รูปเล่ม ตลอดจนการใช้สีต่าง ๆ ที่เด็กสนใจ จึงทำให้หนังสือสำหรับเด็กในปัจจุบันเป็นที่น่าสนใจของเด็กมากยิ่งขึ้น และเหมาะสมกับความต้องการของเด็กในแต่ละวัย (ฉวีวรรณ อุหาภินันท์, 2528, หน้า 13) รูปแบบของวารสารมีความสำคัญต่อการเลือกอ่านและความสนใจที่จะอ่านวารสารของเด็กมากกว่าเนื้อเรื่องภายในวารสารเสียอีก ดังนั้นจึงต้องให้ความสำคัญต่อรูปแบบวารสาร ประเภทของวารสารที่อยู่ใกล้ชีวิตนักเรียนประเภทหนึ่งคือ วารสารโรงเรียน โดยวารสารโรงเรียนมีวัตถุประสงค์ในการจัดทำคือ เป็นสื่อกลางระหว่างนักเรียน ครู และผู้ปกครอง เพื่อแจ้งข่าวสาร กิจกรรมภายในโรงเรียน ผลงานของนักเรียน รวมไปถึงสอดแทรกเนื้อหาสาระ ความรู้ต่าง ๆ ไว้ในวารสารและเพื่อให้นักเรียนมีความรู้สึกรักการอ่านมากขึ้น ตั้งแต่ปี 2536 เป็นต้นมา คณะอนุกรรมการการพิจารณาผลงาน สื่อมวลชนดีเด่นเพื่อเยาวชนร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ (ส.ย.ช.) ได้เล็งเห็นความสำคัญของวารสารโรงเรียนมัธยมศึกษา จัดการประกวดวารสารดีเด่นโดยมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาจากรูปแบบของวารสารเป็นสำคัญด้วย

ผู้วิจัยทราบความสำคัญของรูปแบบวารสารดังกล่าว จึงได้ศึกษาวิธีการผลิตวารสารโรงเรียนมัธยมศึกษาทางด้านรูปแบบวารสารโรงเรียนมัธยมศึกษาเป็นสำคัญ และมีวิธีการจัดการสำรวจสภาพปัญหาเบื้องต้นในการจัดทำรูปแบบวารสาร โดยทำแบบสอบถามไปสำรวจสภาพปัญหาจากผู้ผลิตวารสารโรงเรียนได้แก่ บรรณาธิการวารสารโรงเรียน เป็นผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า ในการจัดทำวารสารโรงเรียนมัศึกษายังมีการจัดทำโดยอาศัยรูปแบบจากวารสารทั่วไป จากวารสารโรงเรียนต่างๆ หรือจากการคิดรูปแบบขึ้นเองของคณะผู้จัดทำ ซึ่งมักได้แก่ ครู อาจารย์ นักเรียน ที่ไม่มีความรู้โดยตรงในการจัดทำวารสาร จึงเป็นการยากที่จะได้รูปแบบวารสารที่ก่อให้เกิดประโยชน์และตรงตามความพึงพอใจของนักเรียนมากที่สุด ผู้วิจัยเล็งเห็นความสำคัญของการมีรูปแบบวารสารโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยเฉพาะ เนื่องจาก จ.ชลบุรี เป็นจังหวัดที่มีการตื่นตัวเรื่องของการผลิตวารสารโรงเรียนอย่างมากสังเกตได้จากจำนวนการส่งวารสารเข้าประกวดของ ส.ย.ช งานวิจัยนี้ผู้วิจัยเริ่มการศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลักษณะของรูปแบบวารสารทั่วไป เพื่อรวบรวมข้อมูลมาเป็นแนวทางการทำแบบสอบถามเบื้องต้นกับนักเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดชลบุรี ซึ่งแบ่งเป็นโรงเรียนของรัฐบาลสังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดชลบุรี และโรงเรียนเอกชนสังกัดคณะกรรมการศึกษาเอกชน จังหวัดชลบุรี เพื่อให้ทราบรูปแบบวารสารที่นักเรียนพึงพอใจว่ามีลักษณะเป็นอย่างไร นำข้อมูลที่ได้มาเป็นแบบของรูปแบบวารสารจำลอง เพื่อนำไปให้นักเรียนมัธยมศึกษาเลือกลักษณะรูปแบบวารสารที่พึงพอใจมากที่สุดอีกครั้ง

หนึ่ง จึงนำข้อมูลที่ได้มาพัฒนาเป็นวารสารโรงเรียนมัธยมศึกษาพร้อมทั้งนำกลับไปทดสอบความพึงพอใจในวารสารที่พัฒนาขึ้น การวิจัยนี้ยังมีความสำคัญในการพัฒนาสื่อด้านการออกแบบ ซึ่งนับว่าเป็นขอบข่ายและหน้าที่หนึ่งของนักเทคโนโลยีทางการศึกษา โดยอาศัยหลักการวิจัยและพัฒนา (R&D) มาใช้ในการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบวารสารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ตรงกับความต้องการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
2. เพื่อพัฒนารูปแบบวารสารโรงเรียนมัธยมศึกษาตามรูปแบบที่ได้ศึกษา

ปัญหาที่ต้องการทราบจากการวิจัย

ลักษณะรูปแบบวารสารโรงเรียนมัศึกษารูปแบบใดที่นักเรียนมัศึกษามีความพึงพอใจ

ความสำคัญของการวิจัย

1. ทำให้ทราบรูปแบบวารสารโรงเรียนมัธยมศึกษาตามความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
2. ทำให้ได้รูปแบบวารสารที่เป็นแนวทางในการสร้างวารสารของโรงเรียนมัธยมศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

1. ศึกษาแบบวารสารโรงเรียนมัธยมศึกษาตามความพึงพอใจของนักเรียนมัธยมศึกษาตามลักษณะของรูปแบบดังนี้

1.1 ลักษณะทั่วไปของวารสาร

1.1.1 ขนาดและรูปเล่ม ใช้ขนาดประมาณ 7.25 นิ้ว x 10.25 นิ้ว เป็นขนาดที่ผู้อ่านเหมาะสมและนิยมมาก (ชมพูนุช ปัญญาไพโรจน์, 2534, หน้า 9)

1.1.2 การเย็บเล่ม ใช้การเย็บแบบเย็บอกซึ่งจะช่วยให้การเปิดหนังสือดูกว้าง เหมาะกับวารสารที่ไม่เกิน 50 หน้า (คณิง เพชรสมัย, 2540, หน้า 20-24)

1.2 ส่วนต่าง ๆ ของวารสารประกอบด้วยสิ่งต่อไปนี้

1.2.1 หน้าปก

1.2.2 ปกหน้าด้านใน

1.2.3 หน้าเนื้อหา

1.2.3.1 สี ขนาด และชนิดของตัวอักษร

1.2.3.2 การวางหน้า(layout)

1.2.3.3 สี แบบและขนาดภาพ

1.2.3.4 จำนวนหน้าวารสารของ

1.2.4 หน้ากลาง

1.2.5 ปกหลังด้านใน

1.2.6 ปกหลัง

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งเป็น 2 กลุ่มตัวอย่าง สามารถแจกแจงได้ ดังนี้

2.1 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยข้อมูลเบื้องต้นของวารสาร ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดชลบุรีที่ระดับชั้นการศึกษาตั้งแต่มัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ที่มีการผลิตวารสาร โรงเรียนจำนวนทั้งสิ้น 735 คน แบ่งเป็นโรงเรียนรัฐบาลจำนวน 13 โรงเรียนได้นักเรียนกลุ่ม ตัวอย่าง 381 คนจากนักเรียน ทั้งหมด 43,492คน และโรงเรียนเอกชนจำนวน 4 โรงเรียนได้ นักเรียนกลุ่มตัวอย่างอย่างน้อย 354 คน จากนักเรียนทั้งหมด 4,469 คน โดยการสุ่มแบบเป็นสัดส่วนตามเกณฑ์ของ Krejcie และ Morgan

2.2 กลุ่มตัวอย่างการพัฒนาวารสาร ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนชลกันยานุกูลจำนวน 350 คน จากนักเรียน 3,428 คน

นิยามศัพท์เฉพาะ

วารสารโรงเรียนมัธยมศึกษา หมายถึง สิ่งพิมพ์ที่ทางโรงเรียนมัธยมศึกษาได้จัดพิมพ์ขึ้น มีรูปเล่มและเนื้อหาเกี่ยวกับโรงเรียนนั้น ๆ หรืออาจจะมีเนื้อหาสาระอื่น ๆ แทรกมาด้วย โดยทางโรงเรียนจัดพิมพ์ขึ้นเพื่อแจกจ่ายให้กับนักเรียน มีการกำหนดการออกวารสารตามแต่ความสามารถในการจัดทำของแต่ละโรงเรียน

รูปแบบของวารสาร หมายถึง ลักษณะของวารสารตามประเด็นต่าง ๆ ต่อไปนี้

1. ลักษณะทั่วไปของวารสาร

1.1 ขนาดและรูปเล่ม ใช้ขนาดประมาณ 7.25 นิ้ว x 10.25 นิ้ว เป็นขนาดที่ผู้อ่านเหมาะสมและนิยมมาก (ชมพูนุช ปัญญาไพโรจน์, 2534, หน้า ๖)

1.2 การเย็บเล่ม ใช้การเย็บแบบเย็บนอกซึ่งจะช่วยให้การเปิดหนังสือดูกว้างเหมาะกับวารสารที่ไม่เกิน 50 หน้า (คณิง เพชรสมัย, 2540, หน้า 20-24)

2. ส่วนต่าง ๆ ของวารสารประกอบด้วยสิ่งต่อไปนี้

2.1 หน้าปก

2.2 ปกหน้าด้านใน

2.3 หน้าเนื้อหา

2.3.1 สี ขนาด และชนิดของตัวอักษร

2.3.2 การวางหน้า (layout)

2.3.3 สี แบบและขนาดภาพ

2.3.4 จำนวนหน้าวารสารของ

2.4 หน้ากลอง

2.5 ปกหลังด้านใน

2.6 ปกหลัง

ความพึงพอใจ หมายถึง ระดับความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อวารสารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่พัฒนาขึ้นโดยดีค่าระดับความรู้สึกตามแบบวัดความพึงพอใจที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

โรงเรียนรัฐบาล หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา

โรงเรียนเอกชน หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดคณะกรรมการศึกษาเอกชน

โรงเรียนมัธยมศึกษา หมายถึง โรงเรียนที่ให้การเรียนการสอนระดับชั้นมัธยมศึกษา

ปีที่ 1-6